

Nadal

La cultura del país s'ha evaporat

[NARCÍS COMADIRA](#) *Escriptor i pintor*

Si fa un parell de setmanes [Nadal s'acostava](#), ara ja el tenim a sobre. Demà, a la parròquia de Saint Paul, al Covent Garden de Londres, encendran la quarta i última espelma de la corona d'aves de l'Advent. No sé si nevarà o no, però estic segur que, quan s'acabi l'ofici, els fidels prendran te i cafè i menjaran un tros de pastís de xocolata a l'atri de l'església. Aquesta mena de costums perduren, malgrat que el nostre món convuls tiri cap a una altra banda. Només cal mirar la televisió per adonar-se què entén el nostre món que és Nadal. Mai no hi ha cap anunci d'àngels i pastors, ni hi surt cap referència a cap portal ni a cap Nen, ni a cap bou ni a cap mula. Ara, posats a parlar d'animals, només hi surten rens. I en comptes d'àngels, tot són elfs i Pares Noels. I perfums. Perfums de tota mena. Ara en diuen fragàncies. Suposo que això deu voler dir que el món fa pudor. I coses de menjar: els sucedanis de les angules, el marisc congelat, que l'altre és inabastable. I tota la carrincloneria familiar dels que tornen casa. I els caves, evidentment. I la rifa i els dècims que uns regalen als altres i que fan que tothom somiï.

Només cal mirar la televisió per adonar-se què entén el nostre món que és Nadal

Ja no s'envien felicitacions impreses. Ara s'envien per mail o per WhatsApp. I es felicita més l'any nou que no pas el Nadal. Sembla com si aquestes festes nadalenques volguessin tapar amb un vel estúpid l'origen de la suposada alegria que les festes comporten. Es parla de l'esperit nadalenc, que no és altra cosa que un esperit estovat. No sento mai cap cançoneta popular. Bé, popular és un dir, perquè ja ningú no les sap. Ja no tenim desembres congelats, ni dimonis escuats, ni tuncs que tan tuncs, ni taronges de la Xina. La cultura del país s'ha evaporat.

El poeta J.V. Foix, ho sap tothom, enviava cada any una felicitació als seus amics. Un poema imprès i il·lustrat per un artista diferent: Tàpies, Miró, Dalí, Obiols, etc. Va començar a fer-ho l'any 1948, l'any que la seva dona el va deixar. I ho va fer durant onze anys. Després, i fins a l'any 1976, ho va fer per Cap d'Any. Els de Nadal són uns poemes preciosos. L'any 1960 els va aplegar en un llibre: *Onze Nadals i un Cap d'Any*. Ho recordo molt bé. Jo tenia divuit anys i Modest Prats, que llavors era professor meu de literatura, va portar de Barcelona un exemplar del llibre. Va ser el primer llibre de Foix que vaig llegir i, la veritat, no vaig entendre'n de la missa la meitat. El món de Foix, el de mar i el de muntanya, hi apareixia a través de les seves imatges mig reals i mig oníriques. El conjunt d'aquests poemes nadalencs és com un pessebre de paraules per hostatjar la Paraula. Al pessebre de Foix hi és ell mateix, transfigurat en escriptor, en pastor, en persona civil. I porta a Betlem llibres marcits, amb versos de vacances – "on Tu no hi ets", li diu al Nen–. Però també porta una Leica i pàl·lids pensaments, i mantells eslaus i florències alades i illes ardents i llavor de goig. I porta uns segells nous imaginaris en atles filatèlics estel·lars. Segells que són vàlids per a tots –com ho és la fe

que el Nen inaugura—, per als llibertins, els pròdigs i els avars. El pessebre de Foix és ple de gent de tot arreu. Hi ha els de la Vall i els de Colera, els de Banyuls i els de Portvendres, traginers de Perpinyà, i corallers i nois que ronden per les cales, i gent que balla a les sales i capitans de fragata. I jutges que cremen paperassa. I els Tres Reis, que són quatre, descrits estranyament com el Persa, l'Hindú i l'Anglès i el Rus amb la gorra i l'estrella. Al final del primer poema, el pageset Foix, que havia guardat per al Nen gallines ponedores, es trasmuda en ell mateix, en el Foix civil, i li porta els papers d'una casa forana, la del Port de la Selva, que s'havia comprat feia poc. I acaba dient al Nen que a l'Hora Sola, és a dir, a l'hora de la mort, ell hi serà, mudat, al costat de la dona, amb els vestits de quan es van casar. I aquí, aquest salt mental de la Cova al Calvari no és pas cap invent surrealista, sinó que la relació entre la menjadora i la creu és profundament teològica. Un dia em va dir que durant anys havia llegit molts llibres de teologia. I no és pas que siguin especialment distrets, a menys que un tingui un seriós interès per aquests assumptes.

Aquests poemes no són pas, com pensen alguns crítics, un exercici d'estil sobre cançons populars. No. Són poesia seriosa i profunda, amb referències al Nadal popular, però també al Nadal de la fe, la fe que bull. No són pas de cap manera poemes decoratius.

Que tinguin un bon Nadal!